

خدمات و برنامه‌های قبل از بازنشستگی و مسایل و مشکلات بازنشستگان

بازنشستگان با فاطره زندگی می‌کنند تا با امید
بازنشستگی ناشی از کار، بازنشستگی ناشی از گذر عمر، کدام یک؟

رسول عزیزی نژاد جیلندان

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
فصل اول / کلیات	۱۱-۲۰
مقدمه	۱۱
بیان مسئله	۱۳
ضرورت بررسی مسئله	۱۶
اهمیت بررسی موضوع در آموزش و پرورش	۱۷
اهداف تحقیق	۱۷
سولات تحقیق	۱۸
تعریف متغیرها و واژه‌های اساسی	۱۸
بازنشسته	۱۸
خدمات و برنامه‌های قبل از بازنشستگی	۱۹
نوع شغل و نقش سازمانی	۱۹
فصل دوم / مروری بر ادبیات موضوع (پیشینه)	۲۱-۳۷
مقدمه	۲۱
بخش اول: تعاریف و مفاهیم، نگرش‌ها و دیدگاه‌ها نسبت به کار و سنین بازنشستگی	۲۲
تعاریف (بازنشسته، بازنشستگی، حقوق بازنشستگی، تأمین اجتماعی، بازخرید)	۲۲
مفاهیم بازنشستگی	۲۵
اهمیت کار کردن از دیدگاه دانشمندان	۲۹
کیفیت و حقیقت پیری (بازنشستگی) از نظر سیسرون	۳۰
نگرش‌های مثبت و منفی به سنین بازنشستگی	۳۲

جدول برنامه ریزی بازنشستگی	۳۵
بخش دوم: سوابق تاریخی، اهداف، اساسنامه و بخشی از مقررات بازنشستگی	۳۸
اهداف عمده نظام بازنشستگی	۳۸
سابقه بازنشستگی در جهان	۳۹
سابقه تاریخی بازنشستگی در ایران	۴۲
اولین قانون بازنشستگی در ایران	۴۴
تاریخچه کوتاه سازمان بازنشستگی کشوری در ایران	۴۶
اساسنامه سازه ان بازنشستگی کشوری	۴۷
اهداف سازمان بازنشستگی	۴۸
صندوق های بازنشستگی و تأمین اجتماعی کشور	۴۹
انواع بازنشستگی و مواد قانونی مربوط به آن (بازنشستگی اجباری، بازنشستگی اختیاری، بازنشستگی توافقی، بازنشستگی قهری)	۴۹
مختصری از مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری	۵۵
مواد و تبصره های قانونی	۵۵
قانون تشویق معلمان بازنشسته به ادامه همکاری با وزارت آموزش و پرورش ...	۵۷
بخش سوم: خدمات و برنامه ها، اصول و نظریات و تحقیقات علمی - زیاده بازنشستگی ...	۵۸
خدمات و برنامه های قبل از بازنشستگی	۵۸
اصول اساسی طرح های بازنشستگی	۶۰
یک نمونه از طرح های قبل از بازنشستگی	۶۲
نظریات علمی در رابطه با مسائله (نظریه اریکسون، نظریه عدم تعهد، نظریه فعالیت، نظریه نقش)	۶۵
ویژگی های سن پناه سالگی (آغاز بازنشستگی)	۶۸
بازنشستگی و اضطراب حاصل از آن	۷۰

۷۲	سازش با بازنشستگی
۷۳	شرایط و عوامل موثر در سازگاری با بازنشستگی
۷۵	تفاوت‌های جنسی در سازش با بازنشستگی
۷۶	مسایل و مشکلات ناشی از اوقات فراغت و شیوه‌های برون رفت از آنها
۷۸	سرگرمی‌های متداول دوران بازنشستگی
۸۱	عکس‌العمل کارمندان کهنسال نسبت به سن بازنشستگی
۸۲	اثرات بالا رفتن سن در بازنشستگی
۸۲	عوامل افت سن بازنشستگی در کشورهای OECD
۸۴	تحقیقات انجام شده در داخل کشور
۸۷	تحقیقات انجام شده در خارج
۹۰	نتیجه‌گیری و ارائه چارچوب نظری تحقیق

فصل سوم / روش تحقیق ۹۳-۹۷

۹۳	آشنایی با موقعیت مکانی تحقیق
۹۵	روش تحقیق
۹۵	آشنایی با قلمرو تحقیق (جامعه آماری)
۹۶	جدول شماره (۱) مناطق و نواحی آموزش و پرورش استان گیلان
۹۶	نمونه آماری و چگونگی انتخاب آن
۹۷	وسیله و روش جمع‌آوری اطلاعات
۹۷	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل چهارم / تجزیه و تحلیل داده‌ها ۹۹-۱۲۵

۹۹	تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های مربوط به سنوآل پژوهشی شماره یک
۱۰۱	تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های مربوط به مشخصات فردی بازنشستگان

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های مربوط به مسایل و مشکلات بازنشستگان	۱۰۲
تجزیه و تحلیل و آزمون سئوالات تحقیق	۱۰۸
داده‌های مربوط به سئوال باز پاسخ	۱۱۵
پیشنهادهای بازنشستگان	۱۲۵

فصل پنجم / یافته‌های تحقیق ۱۲۷-۱۴۴

یافته‌های تحقیق	۱۲۷
سئوال پژوهش شماره یک (خدمات و برنامه‌های قبل از بازنشستگی)	۱۲۷
یافته‌های مربوط به مسایل و مشکلات بازنشستگان	۱۲۸
میزان برخورداری از امکانات و تسهیلات رفاهی و خدماتی	۱۲۸
تنزل یافتن مقام و موقعیت و عدم استفاده از تجربه	۱۲۹
وضع معیشتی و گذران زندگی	۱۳۰
نگرانی از وضع کنونی	۱۳۲
ارتباط یافته‌ها با نظریه‌ها و تحقیقات	۱۳۳
پیشنهادهای برای رفع مشکلات بازنشستگان	۱۳۵
توصیه به پژوهشگران بعدی	۱۳۸
مشکلات و محدودیت‌های تحقیق	۱۳۸
منابع و مآخذ	۱۴۰
سخن پایانی مؤلف	۱۴۴

پیشگفتار

بازنشستگی افراد با همه اهمیت و تأثیری که در زندگی فردی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه دارد، درباره آن کمتر از هر موضوع و مبحثی سخن به میان آمده است. امروزه در کشورهای توسعه یافته دیگر بازنشستگی پایانی بر زندگی کاری و فعالیت فردی نیست، بلکه شخصی که دورانی را به عنوان قرارداد انجام کار با کارفرمای خود به پایان رسانده است انباری از تجربه گرانبهاست که سعی می شود از تخصص های او به خوبی استفاده شود. متأسفانه در جامعه ما بازنشستگی بیشتر معنی از کار افتادگی را می دهد، یعنی ماشینی که کارش را کرده و از دور خارج شده است. بازنشسته انسان ذمال یافته ای است که نقش اساسی خود را در برابر خانواده و اجتماع به هر شکلی با کمال فاجعه کاری و صداقت به پایان رسانیده و در مرحله دیگر از عمرش یعنی دوران بازنشستگی، به ده جودی تبدیل گشته که مسایل و مشکلات متعدد روحی و روانی، اجتماعی و اقتصادی او را در بر گرفته است. نباید فراموش کرد جامعه ای که توسعه یافته و یا در حال توسعه است، بردوش بازنشستگان ساخته شده است و جوانان و شاغلان امروز، پیران و بازنشستگان فردای این مملکت هستند. بنابراین عدم توجه به وضع بازنشستگان بیم و هراس کارکنان شاغل را از بازنشسته شدن به دنبال خواهد داشت. یکی از دلایلی که باعث شده تا این موضوع مد نظر و مورد توجه قرار گیرد، ملاحظه وضعیت و گذران زندگی تعدادی از بازنشسته های دستگاه های اداری در محیط زندگی ام بوده است.

اندیشه و انگیزه پژوهش حاضر به سالهای قبل باز می گردد که شاهد تجمع تعداد زیادی از بازنشستگان بخصوص بازنشستگان آموزش و پرورش در عصر روزهای هفته در یکی از میادین قدیمی محل زندگی یعنی سبزه میدان رشت بودم و در آن امکان ملاقات و شنیدن درد دل آنها فراهم بوده است و همین امر موجب گردید تا موضوع پایان نامه تحصیلی دوره فوق لیسانس بازنشستگی و مسایل و مشکلات مربوط به آن

انتخاب گردد. علی‌رغم گذشت بیش از یک دهه از پایان تحقیق، موضوع آن همچنان تازه تر بنظر می‌رسد.

یاد آوری چند نکته لازم به نظر می‌رسد اول، کتاب حاضر چکیده پایان‌نامه تحصیلی مؤلف در دوره کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی از دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی می‌باشد. دوم این که نمونه و جامعه آماری مورد پژوهش بازنشستگان محترم آموزش و پرورش استان گیلان در ۱۲ سال قبل یعنی سالهای ۱۳۷۹ تا پایان ۱۳۸۰ بوده است. سوم این که همزمان با اتمام پروژه، قانون جدید پاداش پايان خدمت کارکنان دولت مصوب گردید و در روزهای آغازین اجرای خود بود و غالب نمونه‌های مورد تحقیق را در آن زمان پوشش نداده بود. هم‌اکنون با وجود قوانین خوب در نظام عدلی جمهوری اسلامی ایران اوضاع بازنشستگان نسبت به آن سالها نسبتاً بهبود یافته است. نکته چهارم اینکه، به کارگرفتن منابع مختلف در کتاب حاضر به معنای تایید نویسنده نیست. مترجم، محتوا و... آن‌ها نیست، بلکه بنا به ضرورت از آن‌ها برای استناد مطالب استفاده شده است.

در پایان ذکر این نکته ضروری است که این کتاب فقط تنها مقدمه و سرآغازی برای تحقیق و بررسی مسایل و مشکلات بازنشستگان است باشد که با همت و جدیت اساتید و پیشکسوتان، این مرحله از عمر انسان از زوایای گوناگون بررسی گردد. از این رو امید است اهل فضل و دانش و عموم پیشکسوتان خوش ذوق آن را به دیده رضا بنگرند و اگر خطایی مشاهده فرمودند بر مؤلف منت گذارند و برای اصلاح چاپ‌های بعدی ارسال دارند.

رسول عزیزی‌نژاد جولندان

سال ۱۳۹۲ ه. ش